

گلنوش

۴۰ قطعه برای ساز قانون

ویراست دوم

اثر

سیمین آقارضا

گردآوری، تنظیم و اجرا:

پریچهر خواجه

مؤسسه‌ی فرهنگی - هنری ماهرور

تهران ۱۴۰۳

به نام آفریدگار هستی بخش

سیمین آقازُسی دُرمنی در آذرماه ۱۳۱۷ خورشیدی در تهران و در خانواده‌ای هنردوست و هنرپرور زاده شد. اشتیاق وافر او به موسیقی موجب گردید از همان اوان کودکی پس از سپری کردن دوران ابتدایی تحصیل به هنرستان موسیقی ملّی راه یابد و رهرو این راه پرمز و راز و پر نشیب و فراز اما شیرین و دلنواز گردد.

استعداد ژرف و نیروی پشتکار او بود که سبب شد از همگنان پیشی گیرد و مراتب ترقی و تعالی را یکی پس از دیگری بپیماید تا بدان پایه که هم‌اینک خود یکی از استادان بزرگ و نامدار و توانمند است.

وی محضر اکثر استادان بزرگ عصر خویش را درک کرده است و همه‌ی ایشان همواره هنر او را ستوده‌اند که در ذیل به برخی از آنها اشاره خواهد شد.

اول بار همزمان با بهره‌گیری از آموزش‌های هنرمند فقید محمود ذوالفنون، ردیف‌های ویولن را به‌طور کامل نزد استاد زنده‌یاد ابوالحسن خان صبا آموخت و استاد صبا در آن زمان پیش‌بینی کردند که «وی یکی از هنرمندان بزرگ موسیقی ایران خواهد شد.» و این کلام دقیق و عمیق چه درست تحقق یافت. او تنها بانوی به کمال رسیده‌ی مکتب این بزرگ‌مرد است.

پیانو را نزد استاد جواد معروفی، قانون را از استاد مهدی مفتاح، آواز را از استاد غلامحسین بنان و تمبک را نزد استاد حسین تهرانی فراگرفت. شادروان حسین تهرانی بعدها در خصوص وی گفتند: «هنر سیمین علاوه بر عشق و علاقه، از استعدادی خدادادی بهره گرفته است و من این را به‌ندرت مشاهده کرده‌ام.»

علاوه بر سازهایی که نام برده شد، وی با نواختن رباب، بربط، قیچک و کمانچه نیز آشنایی کامل دارد. از نوجوانی تاکنون با بیشتر ارکسترهای بزرگ، مانند ارکسترهای مختلف فرهنگ و هنر وقت، ارکستر سمفونیک تهران و ارکستر خالقی به رهبری استاد روان شاد روح‌الله خالقی همکاری نزدیک و مؤثر داشته است.

با بسیاری از استادان و نام‌آوران برجسته‌ی موسیقی این سرزمین بزرگ و کهن، همچون پرویز یاحقی، علی تجویدی، حبیب‌الله بدیعی، همایون خرم، حسین تهرانی، یوسف یوسف‌زاده و چهره‌های سرشناس دیگر چون سیروس حدادی، محمد موسوی، سیاوش زندگانی، امیر ناصر افتتاح، آبتین اجلالی و... همراهی و هم‌نوازی داشته و همکاری کرده است.

از سال ۱۳۴۱ ارکستری را به نام «ارکستر سیمین» بنیاد نهاد که بسیار شهره شد. آهنگ‌های این ارکستر را خود می‌ساخت و تک‌نوازی‌های آن‌ها را هم خود می‌نواخت.

چندی هم هنرآموز هنرستان آزاد موسیقی به سرپرستی زنده‌یاد محمدعلی امیرجاهد و مدرس انجمن حمایت از

نابینایان بود و شاگردان بسیاری از وی بهره گرفتند.

در اواخر دهه‌ی چهل به‌عنوان تکنواز قانون به استخدام رادیو درآمد و در ارکسترهای بزرگی مانند ارکستر گل‌هاکه به همت زنده‌یاد داود پیرنیا پایه‌گذاری شده بود و ارکستر سازهای ملّی به رهبری استاد مهدی مفتاح مشارکتی پربردار داشت. استاد مفتاح نیز درباره‌ی وی گفته‌اند: «سیمین، ساز قانون، این ساز باستانی و اصیل ایرانی را با هنر نوازندگی و استعداد خاص خود دوباره زنده کرد».

سال‌هاست که نواز دلنشین «قانون سیمین» زبانزد خاص و عام است و ترنم سازش نواز شگر گوش جان و الهام‌بخش مشتاقان.

وی تاکنون کنسرت‌های متعددی در داخل و خارج از ایران در راستای شناساندن هنر ایران برگزار کرده است که همه با موفقیت و توجه بسیار مواجه بوده و نمایانگر توان بالا و همت والای وی بوده‌اند. در حال حاضر نیز همکاری سیمین آقارضا با بسیاری از بزرگان نام‌آشنای موسیقی پابرجاست و نواختن شورانگیز وی در موسیقی متن‌هایی، ساخته‌ی استاد فرهاد فخرالدینی، مجید انتظامی، فریدون شهبازیان، بابک بیات و... بسیار چشمگیر و تحسین‌برانگیز است. خدایش نگهداراد.

□ □ □

سال‌هاست که از آموزش‌های بی‌دریغ استاد سیمین آقارضا بهره می‌گیرم و علاوه بر آن، ایشان همواره مرا همچون مادری مهربان راه‌گشا بوده‌اند.

این فضایل مرا بر آن داشته است تا بدین‌گونه زحماتشان را ارج نهم و پاس بدارم. باشد که انتشار این مختصر از آثار بی‌شمار ایشان بتواند برای مشتاقان هنر سودمند افتد.

جا دارد از استاد حسین علیزاده که در این امر مشوق من بودند و از استاد فرهاد فخرالدینی و استاد سیاوش بیضایی و هنرمند گرامی آقای شهرام رکوعی که در تهیه و تدوین این جریده مرا یاری رسانیدند و پدر عزیزم آقای بهرام خواجه که متن زندگی‌نامه‌ی استاد خانم سیمین آقارضا را نوشته‌اند و همچنین مدیر ارجمند مؤسسه‌ی فرهنگی-هنری ماهور آقای محمد موسوی که در چاپ و نشر این کتاب قبول زحمت فرمودند و مساعدت و ورزیدند سپاسگزاری کنم.

پریچهر خواجه

عضو هیأت علمی دانشگاه هنر

(دانشکده‌ی موسیقی)

پاییز ۱۴۰۳

پریچهر خواجه به سال ۱۳۵۶ خورشیدی در تهران و در میان خانواده‌ای اهل ادب و هنر به دنیا آمد. کار موسیقی و نواختن قانون را از سال ۱۳۶۷ با ورود به هنرستان موسیقی دختران نزد خانم ملیحه سعیدی آغاز کرد و در کنار این ساز بانواختن پیانو، تمبک و کمانچه نیز آشنا شد.

در سال ۱۳۷۴ با رتبه‌ی اول از هنرستان موسیقی فارغ التحصیل شد و با رتبه‌ی اول وارد دانشگاه هنر شد و باز با رتبه‌ی اول در این دانشگاه پایان نامه گرفت، سپس با رتبه‌ی ممتاز وارد رشته‌ی کارشناسی ارشد آهنگسازی دانشگاه هنر گردید و به کسب درجه‌ی کارشناسی ارشد آهنگسازی نایل آمد و در حال حاضر هم در همان دانشگاه تدریس می‌کند.

وی ضمن برخورداری از آموزش‌های بی‌دریغ استاد سیمین آقارضا، از تعالیم استادانی چون حسین دهلوی، محمد اسماعیلی، فرهاد فخرالدینی، هوشنگ ظریف، کامبیز روشن‌روان، حسین علیزاده، احمد پژمان، شریف لطفی، محمدرضا درویشی، سیاوش بیضایی، سعید فرج‌پوری و بسیاری دیگر بهره گرفته است.

پاره‌ای از فعالیت‌ها:

همکاری با ارکسترهای مختلف هنرستان موسیقی

همکاری با گروه سنتی چکاو (فارغ التحصیلان هنرستان موسیقی دختران)

همکاری با گروه گلستان به سرپرستی خانم نوین افروز

همکاری با نخستین ارکستر بزرگ سازهای مضرابی به سرپرستی استاد حسین دهلوی

همکاری با ارکستر موسیقی ملی به رهبری استاد فرهاد فخرالدینی

همکاری با کارگاه آموزشی سنتی آسیا (یونسکو)

همکاری با جشنواره‌های مختلف داخلی و خارجی (ایران- ایتالیا- سوئیس- چین- کویت- لیتوانی و...)

همکاری با نخستین جشنواره‌ی موسیقی دانشجویان کشور

همکاری با بسیاری از استادان و هنرمندان موسیقی، از جمله: فریدون شهبازیان، بابک بیات، فرهاد فخرالدینی، حسین

علیزاده، جواد ضرابیان و... در اجرای آثارشان به عنوان تک‌نواز

داوری جشنواره‌های فصلی موسیقی

داوری جشنواره‌های سرود مدارس

تدریس در دانشگاه هنر

نشانه‌ها

برای اجرای دقیق قطعات به نشانه‌های نوشته شده در زیر توجه کنید، علائم تازه‌ای هم که در کتاب مشاهده می‌شوند برای اولین بار توسط اینجانب در قانون به کار گرفته شده‌اند.

۸ مضرب دست راست

۷ مضرب دست چپ

۸ یا ۷ به معنای آن است که نت‌های بعدی تا جایی که خط ادامه دارد با همان مضرب اجرا می‌شوند. بدیهی است تمامی نت‌هایی که علامتی برای آنها ذکر نشده است مضرب ۸ دارند و در فواصل غیرهم‌صدا به‌طور طبیعی دست راست بالاتر از دست چپ قرار می‌گیرد، به جز اجرای تریل و مواردی که مضرب ۷ منظور شده باشد.

نمونه‌هایی از درآب:

درآب روی یک نت

درآب روی دو نت

درآب روی سه نت

درآب اکتاو

نمونه‌هایی از ریز (tremolo):

ریز همصدا

ریز اکتاو

* یادآوری: در مبحث بالا نمونه‌ای ارائه شده درست‌تر است اما معمول نیست. بدین لحاظ از نمونه‌ی متداول استفاده شده است.

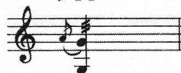
تک و ریز اکتاو

تک و ریز

نت زینت متصل به ریز اکتاو

نت زینت متصل به ریز

ریز با فاصله‌ی سوم

ریز مالشی بالا رونده با اشاره‌ی دست
راست به نت بالاتر و برگشت به نت اول

ریز مالشی پایین رونده با اشاره‌ی دست
راست به نت پایین تر و برگشت به نت اول

ریز مالشی بالا رونده‌ی اکتاو

ریز مالشی پایین رونده‌ی اکتاو

ریز تک مضراب (حرکت رفت و برگشت
یک مضراب)

نمونه‌هایی از تریل (trill):

ریزی که با نت بالاتر اجرا می‌شود.

تریل با فاصله‌ی سوم

هرگاه $\sharp$ با علامت‌های $\sharp$ ، $\flat$ ، $\natural$ ، $\sharp$ ، همراه باشد، نت بعدی با نشانه‌ی تعیین شده اجرا می‌شود.

نمونه‌هایی از تکیه:

تکیه به فاصله‌ی سوم

نمونه‌هایی از کنده‌کاری:

کندن با دست راست

کندن اکتاو

نمونه‌هایی از گلیساندو (Glissando):

برای سهولت در دید، تنها از علامت $\sim$ استفاده شده است.

نمونه‌ی آرپژیاندو (Arpeggiando):

علامت‌های عَرَضی:

(tr) تعویض پرده گردان با توجه به نشانه‌های تعیین شده

Simile: مشابه

در میزان‌هایی که مضرب تکراری دارند واژه‌ی Simile به کار رفته است.

برای دریافت اجرای صوتی ضبط‌ها QR code را اسکن کنید.

فهرست

صفحه	عنوان
چهارگاه	
۱۴	۱. فروغ ایزدی
۱۶	۲. بامدادان
۱۸	۳. پیش‌درآمد چهارگاه
۲۱	۴. چهارمضرب چهارگاه ۱
۲۵	۵. چهارمضرب چهارگاه ۲
۲۷	۶. چهارمضرب مخالف چهارگاه
۳۰	۷. رنگ چهارگاه
شور	
۳۲	۸. هستی‌بخش
۳۳	۹. چهارمضرب شور
۳۹	۱۰. هجران
دشتی	
۴۱	۱۱. پریشان
۴۴	۱۲. چهارمضرب دشتی
۵۱	۱۳. گفت‌وگو (شور و دشتی)
۵۲	۱۴. رنگ دل‌فریب
بیات ترک و افشاری	
۵۳	۱۵. پیش‌درآمد بیات ترک
۵۶	۱۶. ضریبی بیات ترک

۱۷. چهارمضراب بیات ترک ۵۹
۱۸. پیش درآمد افشاری ۶۱

ماهور

۱۹. گلنوش ۶۳
۲۰. باد صبا ۶۵
۲۱. بهاران ۶۷
۲۲. چهارمضراب ماهور ۶۹

سه گاه

۲۳. پیش درآمد سه گاه ۷۱
۲۴. چهارمضراب سه گاه ۷۳
۲۵. رنگ سه گاه ۷۶
۲۶. رنگ مخالف سه گاه ۷۸

اصفهان

۲۷. چهارمضراب اصفهان ۷۹
۲۸. قطعه‌ی کوکو (فاخته) ۸۴
۲۹. فانتزی اصفهان ۱ ۸۶
۳۰. فانتزی اصفهان ۲ ۸۸
۳۱. پرواز ۹۰

شوشتری

۳۲. ترانه ۹۲
۳۳. رقص پروانه ۹۴
۳۴. پرند ۹۷
۳۵. پرنیان ۹۸
۳۶. شباویز ۱۰۰
۳۷. ضربی شوشتری ۱۰۲
۳۸. فانتزی شوشتری ۱ ۱۰۴
۳۹. فانتزی شوشتری ۲ ۱۰۶
۴۰. سرمست ۱۰۸